

Dodržování práv dětí – podíl kladných odpovědí (v %)

	Podíl
Byl jsi seznámen se svými právy a povinnostmi?	99,8
Myslíš si, že jsou v tomto zařízení porušována práva dětí?	1,3
Setkal ses s tím, že by tě někdo z dětí nebo dospělých v tomto zařízení ponižoval, šikanoval nebo fyzicky napadal?	9,2
Víš, že se můžeš obracet se žádostmi, stížnostmi a návrhy na ředitele, ostatní pedagogické pracovníky nebo Českou školní inspekci?	93,0
Máš možnost vyjádřit svůj názor na různá opatření, která se tě v tomto zařízení dotýkají?	98,9
Můžeš se vyjadřovat ke svému hodnocení?	98,1
Můžeš si vybrat / mohl sis vybrat střední školu mimo zařízení, v kterém jsi / jsi byl umístěný?	84,2
Jsi nějak omezován při přijímání návštěv, kontaktu s blízkými osobami, v možnosti chodit na vycházky?	17,7
Jsi nějak omezován v možnosti účastnit se aktivit organizovaných tímto zařízením v rámci výchovného programu, v zájmové činnosti v zařízení nebo mimo zařízení?	11,8
Dostáváš (je ti poskytováno) oblečení a obutí podle potřeby?	98,8
Víš, na jakou částku kapesného máš nárok?	98,1
Odpovídá částka kapesného, kterou podepisuješ, opravdu skutečnosti?	99,8
Musíš platit za telefonní hovory s rodiči, příbuznými (zákonnými zástupci)?	1,0

Z doplňujících slovních odpovědí dětí vyplývá, že si nejčastěji uvědomují svá práva na stravu, kapesné, vycházky a dovolené, telefonování, osobní volno, oděv a vyjádření názoru. Mezi povinnostmi nejčastěji děti uváděly úklid, dodržování režimu, respektování dospělých a vzdělávání ve škole. Odpovědi na otázku, jak často děti jezdí ze zařízení domů, se značně lišily v závislosti na délce pobytu dětí, na typu zařízení i na podmínkách, které mají děti doma. Děti v odpovědích projevily dobrou znalost výše svého kapesného.

Ani odpovědi dětí nenaznačují významnější porušování jejich práv v zařízeních. Relativně vysoký počet kladných odpovědí na otázky týkající se omezení v návštěvách, vycházkách a v účasti na některých aktivitách zařízení souvisí zpravidla s udělovanými opatřeními ve výchově (viz tabulku č. 35 níže). Ze zjištění České školní inspekce však vyplývá, že **s opatřeními ve výchově jsou děti seznamovány často jen ústně, jejich udělení často není součástí spisu dětí, a není tedy možné ověřit, zda se k jejich uložení děti vyjádřily a s jakým závěrem.** Některá zařízení nerespektují práva dětí daná legislativou a podmiňují je dobrým hodnocením nebo stavem osobního konta. V některých případech dochází také k omezování vycházek či dovolenek stanovením podmínek, které jdou nad rámec právní normy.

Jak již bylo zmíněno, vzdělávání dětí s ukončenou povinnou školní docházkou ve středních školách se uskutečňuje jak ve školách, které jsou součástí stejného subjektu (v nich dramaticky převažuje nabídka oborů kategorie E, tedy oborů určených např. absolventům bývalých speciálních základních škol), tak i v externích středních školách. 16 % těchto dětí uvedlo v rámci řízeného rozhovoru, že neměly a nemají možnost vybrat si školu mimo zařízení, ve kterém jsou umístěny. Tento podíl však zahrnuje i děti, jimž ve výběru školy mimo zařízení brání objektivní příčiny, např. poruchy chování. Ze zjištění České školní inspekce naopak vyplývá, že v zařízeních v naprosté většině (98 %) názor dítěte při volbě středního vzdělávání bez ohledu na nabídku školy, která je součástí zařízení, respektují. Omezujícím faktorem volby střední školy jsou zpravidla závažné poruchy chování a předchozí výsledky vzdělávání dítěte.

Neopominutelným právem dětí umístěných v zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy je právo stěžovat si na nedostatky v péči, omezování v právech či další problémy. Zjištění toho, jakým způsobem je toto právo upraveno v konkrétních zařízeních, vyjadřuje následující tabulka.